

Mythologia, Francfort, 1581 - IX, 01 : De Ulysse

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[124\] : De Ulysse](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - IX, 01 : De Ulysse](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 02 : D'Ulysse](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX, 01 : D'Ulysse](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - IX, 01 : De Ulysse, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 02/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6047>

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 946-952

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Ulysse](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

carent, & Mentis, Fidei, Pietatis, Virtutis sana fuerint erecta, non ne hoc palam indicant, Deos omnia prospicere, & viros bonos quam maximè ad integritatem ac beneficentiã oportere animos suos accommodare? Atqui cum mundum totum Deum esse dicent, nihil omnino putabant diuina præsentia Deorum carete posse, cum multitudo rerum omnium quæ agerentur & dicerentur & cogitarentur, Deos ipsos testes esset habitura: quare nemini scelerato esse impune licuit. Neque ullus fuit ex hac tanta Deorum multitudine, cui mortalium sapientia, probitas, iustitia, integritas, fides, temperantia non esset grata. Quare præclare traditum est à sapientibus duas esse vias animarum è corporibus excedentium. Qui enim se humanis vitiis contaminassent, seque totos libidinibus addixissent, quibus cæci se domesticis turpitudinibus ac flagitiis inquinassent, vel qui fraudes inexpiabiles in administrandis rebus patriæ suæ concepissent: iis denique quoddam iter fuisse seclusum à Deorum concilio tradiderunt, atqui hi nunquam ad Deos ipsos postea peruenire poterant. Qui verò multa quidem, ac expiabilia peccata commisissent, sordibusque humanæ facis fuissent inquinati, illis post certum temporis spatium ad Deorum concilium accedere licebat, ubi omnes illas sordes abluisent: cum nihil nisi purum & simplex ad Deos peruenire posset. Qui verò se integros castosque seruassent per totam vitam, quibusque fuisset quàm minima cum corporibus contagio, & qui in his corporibus Deorum vitam fuissent pro viribus imitati, his facilem patere reditum ad Deos, unde discesserant, tradiderunt antiqui. Quare cum sceleribus ingentia supplicia, virtuti magna præmia proponerentur, cumque omnium negotiorum cogitationumque suarum Deos testes habere singulos dicerent antiqui, poterant homines vel nolentes ad probitatem impelli pauidi & ob Deorum præsentiam demissi. At nunc de Vlyssæ iam dicamus.

De Vlyssæ. CAP. I.

VLYSSÆ, de quo tam multa, tamque mirabilia scribuntur à poetis, & ab omnium poetarum principe Homero præcipuè, natus est in Bæotia, ut sensit Lycophron: ut verò alij, in Ithaca, parentibus Laerte & Anticlea, de qua ita meminit Homerus libro A. Odyssei.

ἔλαθ' ἰκλίσσασθαι μητρὸς κατακλιμένης,
 Αὐτολύκῳ θυγατρὶ μαχαλῆτιρος Ἀντίκλῃα,
 πῶς ἔσθ' ἡ κατ' ἱλῆν ἰὼν ἐπὶ τ' Ἄϊον ἱβύ.

Atque anima accessit defuncta matrem eodem,

Nata magnanimo Autolyco clara Anticlea:

Quam vivam liqui peti cum Pergama sacra.

Silenus autem Chius scriptum reliquit lib. 2. fabulosarum hystoriarum, Vlyssē vocatum fuisse, quoniam natus sit quo tempore Anticlea pręgnans iter faceret, ad Neritumq; Ithacę montem cōtenderet propter difficultatem itineris. nam cū magnus imber decidisset, illa in via lapsa cecidit ac peperit. Alij tamen ab ira populorum aduersus Autolycum nominatum fuisse Vlyssē, maluerunt. Hic vbi nauigandum esset ad bellum Troianum cum cęteris heroibus, se insanum esse simulauit ob eximium amorem, quo vxorem Penelopen Icarı filiam, vt aiunt, prosequēbatur. Iunctis itaq; duobus inter se longē diuersis animalibus litus aratro proscindere cępit, salēmq; pro seminibus spargere. At Palamedes eius astutia cognita cum aperire & retere illius consiliū niteretur, Telemachum Vlyssıs filium infantem, quem vnicum Vlysses habebat, antē aratrum in sulco deposuit. Vlysses facinus conspicatus, ne filiū læderet, aratrum subleuauit, ac retinuit animalia. cognitum fuit eo pacto simulatam fuisse ab Vlyssē illam insaniam, at nō verē esse mente captum. quare ad bellum Troianum cum cęteris heroibus classe necessariō deuectus egregiam operam Gręcis in eo bello nauauit. Primum enim fuit autor vt Achilles inter filias Lycomedis virginali habitu indutus atque ita latens ad bellum protraheretur. Nam fama est Vlyssē cū audiisset per exploratorem quendam Asium nomine, Achillem ibi latere, sumpto mercatoris habitu externi multa vxnalia attulisse ad Lycomedis filias maiori ex parte muliebria instrumenta. inter cęteras merces, quas Vlysses exposuit, erant pugiones & gladij quidam perornati. his allectus Achilles relictis muliebrıb. instrumentis ad hæc contemplanda & pettractanda se cōtulit, qua ratione differre à muliebrıbus ingeniis ac vir esse imberbis inter mulieres cognitus est ab Vlyssē, quamuis se fœminā esse per muliebres vestes mentitus esset. deinde sagittas Philoctetę, quas ille ab Hercule acceperat, & de Pelopis ossibus vnum ad Troianum bellum afferri oportere docuit,

sine quibus Troia capi minimè poterat, ut monuerat oraculum. Cineres Laomedonis clam è Sexa porta rapuit. Palladium caesis arcis custodib. sustulit. Explorator cum Diomede missus Rhese Thraciae rege caeso abduxit equos, anteq. Xanthi aqua bibissent. Hæc autem omnia nisi fierent, Troia omnino erat inexpugnabilis. Post mortem Achillis de armis eius cum Aiaçe contendit, atque Vlysses contra fortitudinem Aiæcis multa vi eloquentiæ demonstravit ciuitates sapientia potius hosti, quàm vi armorum, & firmitate corporis euertere debellarique posse, quare finxerunt etiam robustissimum Aiacem facile infanivisse, quia pleraque quamvis robusta corpora tamen non multum valent ingenio, vel potius parum distant ab infania. Ajax igitur huius eloquentia & rerum gloria sapienter gestarum victus circa diluculum seipsum confodit, ut ait is qui res Cyprias conscripsit, atque cum parvus esset Vlysses, magnus tamen erat Ajax, sed in proceris magnisque corporibus tenuis est plerumque sapientia, ut quorum virtus latius sit diffusa, in parvis nimia sepe calliditas: quare mediocritas magis est laudabilis, de his igitur iure potest dici, quòd

Maior in exiguo regnabat corpore Virtus.

Nan est in tanto corpore mica salus.

Multa sunt deniq. & alia ab eodẽ Heroe in illo bello, quæ callidè excogitata fuisse commemorantur, quæ nunc omittenda duxi, atque illa tantum percurram, quæ non ad subiugandam aliquam Asiæ partem, quod quidem non valde gloriosum est cuiquam, præsertim si id fiat per multas plurimorum mæne neque ad occupandum attinent imperium Trojanorum, sed ad seipsum, quod multo præclarius est, vincendum, & ad componendos animi motus, & ad mentem suam rationi, prudentiæque legibus subiiciendam, fuerunt ab antiquis memorie prodita. Capta igitur Troia cum in patriam nauigaret Vlysses, ad litus Ciconum, qui fuerunt asperissimi Thraciæ populi, tempestate delatus, ibique Ismarum, quam ciuitatem Maroneam postea vocant, populatus, erat inde abnauigaturus, atque non consulentibus amicis die postera irruentibus Ciconibus cum duodecim nauibus, quas habebat, multis è suis in prælio aduersus irruentes Ciconas desideratis soluere tandem ab illo litore coactus est. Atque cum magno negotio postea terram attigisset, ibi biduum commoratur, tertiæque die nauigatione

gatione prospera vsus patriam ferè attigerat. Sed à Maleo promontorio depulsus decimo die rursus in Aphricam magna tempestate delatus ad Lotophagorum regionem appulsi: ubi cum socij eius lotorum fructus gustassent, patriæ obliti ad naues minimè reuerterunt. Inde verò fertur delatus fuisse in Siciliam, ubi Polyphemi antrum cum duodecim sociis intrauit. quem Polyphemum postea liberioribus poculis inuitatum, cum in profundum somnum deflexum videret, qui iam sex socios Vlyssis deuorasset, obcaecauit: & vnicum oculum, quem is habebat, accenso titione exussit. tum pellibus ouium indutus cum superstitis sex sociis ex antro inter oues mirificè clàm elapsus est. è Sicilia deinde ad insulam Æoliam delatus ventos in vtre in clusos, præter Zephyrum, omnes accepit ab Æolo: nam is è Sicilia & ab Æoliis insulis in Ithacam nauigantibus magnopere est utilis. At cum sociorum auaritia, qui thesaurum in vtre in clusum credebat, reclusisset vtre, restantibus ventis acerbissimè ad Æoliam insulam denuò repellitur. Hic rursus cum frustra Æoli munus id repeteret, repulsam passus, cum acerbissimis contumeliis tanquam Diis inuisus ex insula sic ab Æolo repellitur:

ἔρρ' ἐκ νῆσων θάσσειν ἐλίσχισθ' ἑωότῳ
ἔρρ' ἵπρ' ἀθανάτοισιν ἀπὸ χερόμαστος τὸ δ' ἰγνύει.

Ocyus esto procul diuinentum pessime: cede.

Cede procul, superis inuisus fluctibus erras.

Tum verò ad Læstrygonas immanissimos Campaniæ populos Neptuni filios creditos accedit. Atque cum Læstrygones humanis carnibus vescerentur, nonnullis è suis amissis, mox ad Æeam insulam cursum tenuit, quo in loco Circe venefica mulier, quæque plurimum magicis artibus posset, Solis filia credita habitabat. Hæc etiam nonnullos è sociis Vlyssis exploratum qui nam insulam incoherent missos, in beluas conuertit. Ad hæc Vlysses intrepidus accessit sumpto pharmaco, quod sibi Mercurius aduersus veneficia dederat: quam stricto gladio socios primæ formæ coegit restituere. cum hac postea annum versatus filium suscepit Telegonum & Ardeam filiam, quæ postea in Italiam delata vrbi Ardee nomen dedit, sicuti ex Aufone suscepto è Calypso vocata fuit Ausonia. Mox ad inferos descendit, vt è vate Tiresia quæ sibi agenda forent, perdisceret: vnde reuersus columnâ Plutoni ac Proserpinæ consecrauit.

mox ad insulam Sirenū delatus aures sociorum cera illitas obturavit, seq. ad malū navis alligari iussit, ne suavitatis cantus victus perimeretur. Deinde Scyllā & Charybdim pertrāiens nō sine aliqua sociorū iactura in Siciliam rursus pervenit, vbi Solis filie paternos greges custodiebant. Hic monuit socios ne Solis greges laderēt, sed ipso dormiente fame coacti (tantdiu enim permagnā annonæ penuriam plurimū passi fuerant navigantes) plura animalia è gregib. ceciderunt: quod scelus tantum omnes naufragiū passi morte postea luerunt. At Vlysses expertus eius sceleris arrepto malo navis novē dies in mari fuit ab vadis & ventis agitata: ac tandem ad Ogygiam insulam delatus, & à Calypsone nymp̃ha in hospitium acceptus, septem annos cum illa versatus est, atq. ex eius cōgressu filios etiam suscepit. Inde cum rate deniq. vectus fuisset ita Diis iubentibus, cum nō procul abesset à Phæacia, ratis etiam frangitur, quoniā Neptūnus propter casum Polyphemū filij gravissimam tempestatem illi immisit. Huius misera Leucothoe tabulam subiecit, cui innixus Vlysses in portū Phæaciū adnatauit, nudusq. inter frondes arborū ibi se occultavit. Cum verò vestes postmodo à Nausicaa filia Alcinoi accepisset, Palladis opera ad Areten Alcinoi coniugem perductus est, à qua navib. & sociis dono acceptis in Ithacam cum munerib. dormiens exponitur. Hic à Pallade excitatus sumpto mendici habitu, vti Pallas monuerat, ad suos rediit, domumq. suam lascivis ac sceleratis procis expurgavit. Post reditū Vlyssis à Troia longè diuersus fuit sermo mortalium, siquidem alij Penelopen illi filium peperisse inquirunt, qui devicta Troia Ptoliporthus fuit appellatus ad memoriam paternæ virtutis, cum illud nomen populatorē urbis significet. Alij dixerunt ab Vlysse fuisse illo crimine damnatū, quod p̃tocos vitro inuitallet, ac domo eiectam prius Spartam, deinde Mantineam illam adiuisse, vbi vitam concluderet. Hæc autem omnia ita sūt à poetis decātata, vt vel solum Homeri poema nobis possit esse testimonio ita se habere, quæ hæcenus de Vlysse dicta sunt. Pindarus tamē in Nemeis multo plura decātata fuisse scribit de Vlysse, quàm re ipsa gesta fuerint, cū poetā beneuolum & amicum sit nactus. At alij aiunt Vlyssē fuisse à Telemacho occisum, quem susceperat è Circe, qui etiam veritus à custodiis ad patrem accedere, quosdam è custodibus trucidavit, & mox patrem ipsum incognitum lancea trāsfixit, cui

alligante;

alligauerat in summa parte os turturis marinae, cui frequentibus somnis & auguriis fuerat prae dictum fore ut à filio sibi caueret, velut ait Dictys Cretensis in lib. 7. belli Troiani.

¶ At nunc cur hæc ita fuerint ficta, perquiramus. Atque illud esto primum, quod si quis diligentius consideret illa quæ memoræ prodita sunt de Vlyssæ, is intelliget vniuersam hominū vitam in his fabulis expressam fuisse, & præclara sub his præcepta contineri, quæ spectent plurimum ad animos nostros in omnes fortunæ euentus ad sapientiam informandos. Quis est enim Vlysses? an non sapientia, quæ inuicta per omnia pericula intrepidè pertransit? aut qui sunt Vlyssis socii? non ne animorum nostrorum motus? Cur igitur multos è suis sociis in præliis aduersus Ciconas ad radices Ismari montis amisit? cur multi fuerunt à Læstrygonibus absorpti? cur nonnulli à Cyclope vorati? cur alij à Scylla & Charybdi grauissimis monstris absorpti? Quoniam multi vel ira, vel doloribus vincuntur, vel rebus aduersis ita infringuntur, atque consternantur, animo-que deficiunt, ut ad piorum locum, tanquam in patriam, peruenire non possint. Nam cum pars animæ nostræ altera rationi pateat, altera ad illam surda sit omnino, meritò illos socios Vlyssæ iniunxerunt. Alij contra non cedunt quidem difficultatibus, aduersus quarum molem inuicti persistunt, sed inter Phæacum delicias, aut inter fructuum Lotophagorum suauitatem, aut per iucundissima Circes pocula, aut cantus Sirenum, propriam salutem neglexerunt. Quare non pauciores inter delicias aut voluptates, quàm inter grauissima pericula socios Vlyssæ desiderauit. Quanta sit autem vis voluptatum, quamque perniciofa mortalibus, declarauit exemplum Polyphemi: quippe cum vel tâta moles Cyclopi fuerit per vini suauitatem oppressa. Cum demonstrarent rursus poætæ diuinam bonitatem omnibus patere eius auxilium implorantibus, dixerunt illum ventos in vtre in clusos ab Æolo accepisse, quæ tamen neglecta semel, postea non foret ita facilis & omnibus obuia, illi ad Æolum reuersum repulsam passum fuisse inquit. Deinde ostendunt auaritiâ sociorū Vlyssæ, qui vtre recluserunt, multorum & laborum & calamitatum fuisse originem. Ibidem quàm necessaria sit imperatoris vigilantia ostenditur, cum neq; tantillum quidem ab administratione rerum ad cōmunem omnium salutem pertinentium recedere liceat.

Quamuis plerisque non ad publicam, sed ad propriam utilitatem, res publicas gubernare nunc mos est: qui neglecto humanitatis & æquitatis iure illud tantum quod sibi conferat, legitimū esse arbitrantur. Deinde significatum fuit per hęc viro bono necessariam esse omnino prudentiam, & rerum futurarum quasi divinationem quandam, & præcognitionem, cum sciscitantium de rebus futuris vel inferos adierit. At verò non sufficere vires humanas ad superanda pericula, vel titillationes voluptatum, ad quas obstupescit humanum ingenium, facile monere potest Mercurij munus, quod datū est Vlyssi aduersus omnia beneficia. Cur inter suauissimos Sirenum cantus vel aures obtutari, vel ad malum alligari conuenit? quia aduersus illegitimarum voluptatum illecebras vel surdos esse, vel rationi firmissimè alligatum obtemperare omnino opus est. Cur socij nauis igne fulminis celestis conflagrante ubi Solis greges machauissent, eo Deo neglecto in mari perierint, ac solus Vlysses euasit? quia nemo impune denique religionem paruifacit, cum innocentes semper Deus protegat & adiuet. Hic idem modò nudus & ad litus eiecctus inter frondes latuit, modò auti & argenti diues multis acceptis socijs & munerib. in patriam decem̃iens exponitur ob fortunę vicissitudines, quas virum sapientem æquo animo perferre opus est. Hic idem sumpto mendici habitu consilio Palladis post omnes procos cæcos tranquillius in patria fuit, quoniam viri boni, & mali eundem habent ortum, & exitum vitæ: omnes enim mendici & nudi nascuntur ac moriuntur. In illo igitur habitu superatis denique & extinctis libidinis voluptatumque omnium stimulis, qui proci sunt animæ nostræ, in patria, in piorum locis, in Deorum concilio felicissimè viuimus. Quare si quis vel illa monstra, quæ dicitur Vlysses experta, alicubi extitisse credat, vel si extitissent tam dispersa, ad illa omnia Vlysses fuisse delatum: as nimium rerum antiquarum scriptoribus pro quadam simplicitate credit, & à veritate omnino valde delirat. Sin hęc omnia ad mores, vitæque mortalium rectè instituendam excogitata putet, mecum planè sentit: cum omnia hæc ad omnes fortunæ euentus sapienter ferendos non mediocriter pertineant. Dicta est Minerva Vlyssi omnem deformitatem abstulisse, ut ait Plutarchus in Synopli, quia sapientia omnia corporis vitia deleat. Atque de Vlysse ita breuiter, nunc de Oreste dicatur.

De